

Folketingets Ombudsmand
Gammeltorv 22
1457 København K

16. september 2020
J.nr. 20-29542

**Samvær mellem anbragte børn og netværk, Folketingets
Ombudsmands sagsnr. 20/02581**

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Folketingets Ombudsmand har den 29. juni 2020 bedt Ankestyrelsen om en udtalelse om fastsættelse af samvær mellem anbragte børn og deres netværk.

Tel +45 3341 1200

Ombudsmanden beder Ankestyrelsen om at sende udtalelsen gennem Social- og indenrigsministeriet, således at ministeriet kan få lejlighed til at forholde sig til styrelsens udtalelse.

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Ombudsmanden beder om en udtalelse fra Ankestyrelsen om følgende forhold i relation til servicelovens § 71:

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

- 1) om bestemmelsen i § 71 efter Ankestyrelsens opfattelse skal forstås således, at der skal fastlægges en kreds af personer, som udgør barnets netværk, når der i forbindelse med en afgørelse om anbringelse af et barn skal tages stilling til barnets samvær med (forældre og) netværk.
- 2) om der efter Ankestyrelsens opfattelse i den forbindelse skal tages stilling til, om samvær med hver enkelt person, der anses for at være omfattet af barnets netværk, vurderes at være til barnets bedste, eller om dette alene skal ske på baggrund af en ansøgning fra personen fra netværket (eller forældremyndighedsindehaveren eller barnet) om samvær.
- 3) om det er i overensstemmelse med servicelovens § 71 at undlade at træffe afgørelse om samvær (over for forældremyndighedsindehaver og børn over 12 år), når kommunen ikke mener, at en ansøgning om samvær fra netværk

skal imødekommes, og om det i den forbindelse har betydning, om forældremyndighedsindehaveren og barnet over 12 år (heller) ikke ønsker samvær.

- 4) om at Ankestyrelsen udtaler sig om, hvorvidt principafgørelse 57-15 skal forstås sådan, at en sag om samvær mellem et barn og netværk, herunder tidligere plejefamilier, der efter sin art er omfattet af børn og unge-udvalgets kompetence efter servicelovens § 71, stk. 3, kun skal forelægges udvalget, hvis forældremyndighedsindehaveren eller barnet over 12 år er uenig(e) i kommunens vurdering.

Indledende bemærkninger

Når sager om samvær med et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet, behandles, vil der i første omgang skulle tages stilling til, om personen er en del af barnets eller den unges netværk. Hvis ikke personen er det, er der per definition ikke nogen kontakt at bevare eller afbryde. Dette gælder uanset, om ønsket om samvær kommer fra barnet eller den unge, en forældremyndighedsindehaver eller personen, der overvejes kontakt med.

Hvis der er tale om en netværksperson, vil kommunen herefter skulle overveje, om det er bedst for barnet eller den unge, at der fastsættes samvær, og i givet fald hvor ofte og under hvilke former.

I en række tilfælde vil der i praksis ikke være uenighed mellem de involverede personer og kommunen, og der kan således etableres kontakt/samvær – med kortere eller længere mellemrum – i en fælles forståelse mellem de involverede, uden at der træffes afgørelser herom. Det følgende gælder for de situationer, hvor det er en uenighed mellem de involverede, der gør det fornødent, at kommunen eller børn og unge-udvalget træffer afgørelse i sagen.

Retsgrundlaget for afgørelser om samvær og kontakt

Servicelovens § 71, stk. 1-4, har følgende ordlyd:

”Samvær og kontakt

§ 71. Barnet eller den unge har ret til samvær og kontakt med forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer, venner m.v. under anbringelsen uden for hjemmet. Kommunalbestyrelsen skal

under hensyntagen til barnets eller den unges bedste og under hensyntagen til beskyttelsen af barnets eller den unges sundhed og udvikling og beskyttelsen af barnet eller den unge mod overgreb sørge for, at forbindelsen mellem barnet eller den unge og forældrene og netværket holdes ved lige. Ved tilrettelæggelse af samværet, skal der lægges vægt på, at barnet eller den unge også på længere sigt har mulighed for at skabe og bevare nære relationer til forældre og netværket. Kommunalbestyrelsen har i den forbindelse pligt til at sikre, at forældrene får information om barnets hverdag, og til at bidrage til et godt samarbejde mellem forældrene og anbringelsesstedet. En ret til samvær og kontakt, der er aftalt mellem forældrene eller er fastsat i medfør af forældreansvarsloven, opretholdes under barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet, men kan reguleres eller midlertidigt ophæves efter reglerne i stk. 2-5.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal om fornødent træffe afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværet og kontakten og kan fastsætte nærmere vilkår for samværet og kontakten. Ved afgørelsen lægges særlig vægt på hensynet til barnet eller den unge og formålet med anbringelsen. Der kan ikke efter 1. pkt. træffes afgørelser, som medfører, at samvær og kontakt kun må finde sted mindre end en gang om måneden. En sådan afgørelse sidestilles med en afbrydelse af forbindelsen og skal træffes af børn og unge-udvalget efter stk. 3 og 4. Kommunalbestyrelsen kan med samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at samværet mellem forældre og barnet eller den unge skal støttes ved, at der er en tredje person til stede.

Stk. 3. Når det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling, kan børn og unge-udvalget for en bestemt periode træffe afgørelse om, at samvær kun må foregå under tilstedeværelse af en repræsentant for kommunen. Under de samme betingelser og ligeledes for en bestemt periode kan der træffes afgørelse om at afbryde forbindelsen i form af samvær eller brev-, mail- eller telefonforbindelse mellem forældrene eller netværket og barnet eller den unge, ligesom der kan træffes afgørelse om, at barnets eller den unges anbringelsessted ikke må oplyses over for forældrene eller netværket.

Stk. 4. Ved viden eller formodning om, at den person, som barnet eller den unge skal have samvær med, har begået overgreb mod et barn eller en ung, skal børn og unge-udvalget, medmindre særlige forhold taler imod det, for en bestemt periode træffe afgørelse om at afbryde den pågældendes forbindelse med barnet eller den unge i form af samvær eller brev-, mail- eller telefonforbindelse eller om, at samvær kun må foregå under tilstedeværelse af en repræsentant for kommunen.”

Anbragte børn og unges ret til samvær med både forældrene og det bredere netværk blev slået fast med vedtagelsen af Barnets Reform, lov nr. 628 af 11. juni 2010 om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven.

Af bemærkningerne til lovforslaget (Lovforslag nr. L 178, 2009/2010) fremgår bl.a. følgende:

”Det foreslås, at det alene er barnet eller den unge, der skal have ret til samvær med forældre, søskende, bedsteforældre og øvrige familie og netværk. Det betyder, at barnet eller den unge skal høres og inddrages i beslutningen, og afgørelser om samvær skal træffes ud fra, hvad der er til barnets bedste. Barnets bedste kan netop indebære kontakt til den biologiske familie, også i tilfælde hvor forældrene er psykisk syge, misbrugere osv.

Det præciseres således, at samvær med familie, venner og andre i netværket er en del af den samlede indsats over for barnet. Der skal lægges vægt på, at barnet eller den unge også på længere sigt har familie og netværk at støtte sig til, så barnet eller den unge kan bevare forholdet til f.eks. de bedsteforældre og søskende, der også i tiden inden anbringelsen har spillet en stor rolle i barnets liv. På samme måde skal samværet ses som led i, at barnet eller den unge kan bevare eller skabe nære relationer, som i sig selv kan være med til at støtte barnet eller den unge, også efter en anbringelse er ophørt.

Afgørelsen om kontaktens omfang m.v. vil med det nye forslag alene skulle tage udgangspunkt i det enkelte barns eller den unges konkrete situation og behov. Udgangspunktet for forvaltningens afgørelse om samvær skal være, at barnet

eller den unge har behov for at bibeholde en god kontakt til forældrene.

Anbragte børn og unges kontakt til det øvrige netværk skal styrkes.”

Om inddragelse af barnet ved beslutninger om samvær anføres det i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 53:

”I forbindelse med vurderingen af barnets behov er kommunalbestyrelsen efter gældende ret allerede forpligtet til at sikre, at der finder en samtale sted med barnet eller den unge, jf. lovens § 48 [om samtale med barnet], hvorved barnet eller den unges holdning til en afgørelse om samvær kan tilvejebringes. På den baggrund skal barnet eller den unges mening tillægges vægt i forhold til barnets eller den unges modenhed og udvikling.

Selvom der med forslaget tillægges hensynet til barnet eller den unge en større vægt end hensynet til forældrene, er det forsat kommunalbestyrelsen, der efter en konkret vurdering træffer afgørelse om samværet, herunder om samværets omfang. Det bør dog fremgå af afgørelsen, hvis barnets eller den unges holdning ikke følges. Det er vigtigt, at kommunalbestyrelsen åbent og tydeligt gør barnet eller den unge opmærksom på, at der ikke er tale om, at barnet eller den unge selv skal tage beslutningen om samvær. Dermed kan det for det første undgås, at barnet eller den unge oplever selv at stå med ansvaret for beslutningen om samvær. For det andet skal barnet eller den unge vide, at kommunalbestyrelsen ud fra hensynet til barnet selv kan træffe en anden afgørelse, der går imod, hvad barnet eller den unge selv har peget på.”

Med vedtagelsen af Barnets reform blev spørgsmålet om at afbryde forbindelsen og undlade at oplyse om barnets eller den unges anbringelsessted over for netværket ikke reguleret.

Det blev der rettet op på ved lov nr. 629 af 14. juni 2011 om ændring af lov om social service (Konsekvensændringer på det sociale område som følge af Barnets Reform m.v.). Her indførtes adgang til, at børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om at afbryde forbindelse mellem netværket og barnet eller den unge, ligesom der kan træffes afgørelse om, at anbringelsesstedet ikke må oplyses over for netværket.

Generelt om kommunens sagsbehandling i forhold til netværk

Allerede i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse af et barn, der antages at have et behov for særlig støtte, skal kommunen afdække barnet eller den unges netværk. Dette fremgår af servicelovens § 50, stk. 4, hvorefter den børnefaglige undersøgelse skal afdække ressourcer og problemer, også hos netværket.

Forud for afgørelsen om en anbringelse uden for hjemmet skal kommunen desuden udarbejde en handleplan for barnet eller den unge, jf. servicelovens § 140. Handleplanen skal tage udgangspunkt i resultaterne af den børnefaglige undersøgelse, herunder i forhold til netværk.

Begrebet netværk omfatter efter ordlyden i servicelovens § 71, stk. 1, om samvær barnets eller den unges søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer, venner m.v.

Netværket vil oftest være søskende, bedsteforældre, stedforældre, stedsøskende og anden nær familie. Derudover kan der være andre, som enten kan være eller spiller en væsentlig rolle for barnet eller den unge, såsom tidligere plejefamilie, venner, naboer, lærere m.v.

Kommunen skal efter servicelovens § 69, stk. 1, på baggrund af det løbende tilsyn med barnet tage stilling til barnets forhold under anbringelsen. Kommunen skal derfor også løbende tage stilling til netværk, idet et barn eller en ungs netværk kan ændre sig under anbringelsen.

Hvis der er tale om en netværksperson, vil det herefter skulle overvejes, om det er bedst for barnet eller den unge, at der fastsættes samvær, og i givet fald hvor ofte og under hvilke former.

I en række tilfælde vil der i praksis ikke være uenighed om, hvordan forbindelsen mellem barnet og netværket kan holdes ved lige, uden at kommunen behøver at træffe afgørelse om det.

Kommunen skal imidlertid træffe afgørelse om omfang og vilkår i de tilfælde, hvor samværet med netværket begrænses i forhold til de ønsker, der er hos netværket, barnet eller den unge eller forældremyndighedsindehaver. Ved afgørelsen skal der lægges vægt på barnets eller den unges bedste og formålet med anbringelsen.

1) Fastlæggelse af netværk

Det følger af ovenstående gennemgang af retsgrundlaget og forarbejderne, at kommunen, når et barn eller ung anbringes uden for hjemmet, skal vurdere, om der konkret er personer, som kan antages at være netværk for barnet ud fra en konkret vurdering af barnets tilknytning – eller fremtidige mulige tilknytning – til personen.

2) Stillingtagen til samvær med personer, der er omfattet af barnets netværk

Det følger ligeledes af ovenstående gennemgang af retsgrundlaget og forarbejderne, at kommunen altid har pligt til at tage stilling til samvær med netværk. Dette kan være, når der foreligger en ansøgning om samvær fra netværket, forældremyndighedens indehaver eller barnet eller den unge. Kommunen skal imidlertid også uden ansøgning tage stilling til, om der skal være samvær med personer fra netværket. Dette følger af kommunens forpligtelse til at holde barnets forbindelse til netværket ved lige.

3) Kan kommunen undlade at træffe afgørelse om samvær, når kommunen mener, at en ansøgning om samvær ikke skal imødekommes - og betydningen af, at forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge over 12 år (heller) ikke ønsker samvær?

Kommunen skal om fornødent træffe afgørelse om samvær med netværket eller sørge for, at sagen bliver forelagt for børn og unge-udvalget. Dette følger af servicelovens § 71, stk. 2, jf. stk. 3 og 4. Det er Ankestyrelsens opfattelse, at det betyder, at der altid skal træffes en afgørelse om omfanget og om udøvelsen af samværet i de tilfælde, hvor samværet begrænses i forhold til netværkets eller barnets og/eller forældremyndighedsindehavernes ønsker om samvær.

Det er efter Ankestyrelsens opfattelse således ikke i overensstemmelse med reglerne, hvis kommunen ikke vil træffe en afgørelse, når kommunen mener, at en ansøgning om samvær fra netværk ikke skal imødekommes, da samvær derved begrænses.

Det er efter Ankestyrelsens opfattelse således uden betydning for kommunens pligt til at træffe afgørelse i denne situation, om forældremyndighedsindehaveren og barnet over 12 år (heller) ikke

ønsker samvær, jf. nedenfor under 4) om forståelsen af principmeddelelse 57-15.

Hvis samværet med netværket skal afbrydes eller begrænses til mindre end én gang om måneden, eller samværet skal være overvåget, er det børn og unge-udvalget, der skal træffe afgørelsen.

4) Om forståelsen af principmeddelelse 57-15

Ankestyrelsen har i principmeddelelse 57-15 anført, at sagen alene skal forelægges for børn og unge-udvalget i de tilfælde, hvor samvær begrænses til mindre end én gang hver fjerde uge og hvor forældremyndighedens indehavere og barnet eller den unge over 12 år er uenige heri. Dette er ikke udtryk for vores retsopfattelse, som vi har redegjort for under punkt 3.

Ankestyrelsen vil på baggrund af Ombudsmandens henvendelse gennemgå vores udmeldinger om praksis på samvær med netværk. Vi vil orientere ombudsmanden om resultatet af vores gennemgang.

Venlig hilsen

Merete Pantmann,